

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1342/2023
23.05.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Весна Милановић, адвокат из ..., против туженог Предузећа за производњу, трговину и услуге "Чаробна књига" д.о.о. Београд, чији је пуномоћник Иван Фанка, адвокат из ..., ради поништаја одлуке о престанку радног односа и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1975/20 од 22.09.2021. године, у седници одржаној 23.05.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1975/20 од 22.09.2021. године, у преиначујућем делу и у делу одлуке о трошковима поступка.

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољена, ревизија туженог изјављена против потврђујућег дела пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1975/20 од 22.09.2021. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиље за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 1614/18 од 05.03.2020. године, која је исправљена решењем истог суда П1 1614/18 од 09.06.2020. године, ставом првим изреке, дозвољено је преиначење тужбе као у поднеску од 27.12.2019. године. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље којим је тражила да се поништи као незаконито решење туженог бр. .. од 01.04.2014. године, којим јој је отказан уговор о раду од 30.09.2009. године, као неоснован. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужени да је врати

на рад, као неоснован. Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужени да јој на име изгубљене нето зараде за период од 01.04.2014. године до 30.09.2019. године исплати укупан износ од 1.817.975,42 динара, са законском затезном каматом која доспева на начин наведен у том ставу изреке, као неоснован. Ставом петим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље којим је тражила да суд обавезе туженог да за њу уплати Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање запослених – Филијала Београд, доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање, да Фонду за здравствено осигурање – Филијала Београд уплати доприносе за здравствено осигурање и да Националној служби за запошљавање – Филијала Београд уплати доприносе за осигурање за случај незапослености, по прописаним стопама у време исплате на износе из става четвртог изреке те пресуде за период од 01.04.2014. године до 30.09.2019. године, као неоснован. Ставом шестим изреке, тужиља је обавезана да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 552.600,00 динара.

Апелациони суд у Београду је, пресудом Гж1 1975/20 од 22.09.2021. године, ставом првим изреке, преиначио пресуду Првог основног суда у Београду П1 1614/18 од 05.03.2020. године, исправљену решењем истог суда П1 1614/18 од 09.06.2020. године, у ставовима другом и трећем изреке, па је поништио, као незаконито, решење туженог бр. .. од 01.04.2014. године, којим је тужиљи отказан уговор о раду од 30.10.2009. године и обавезао туженог да тужиљу врати на рад. Ставом другим изреке, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П1 1614/18 од 05.03.2020. године, исправљена решењем истог суда П1 1614/18 од 09.06.2020. године, у делу ставова четвртог и петог изреке, који се односе на исплату зараде за месец јул и август 2014.године и уплату доприноса на те износе, па је тужени обавезан да тужиљи на име накнаде штете због изгубљене зараде исплати за јул 2014.године износ од 24.011,59 динара, са законском затезном каматом од 29.08.2014. године до исплате и за август 2014.године износ од 24.033,45 динара, са законском затезном каматом од 08.09.2014. године до исплате и да на те износе за тужиљу уплати доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком фонду ПИО – Филијала Београд, доприносе за здравствено осигурање Фонду за здравствено осигурање – Филијала Београд и доприносе за осигурање за случај незапослености Националној служби за запошљавање – Филијала Београд, по прописаним стопама у време исплате, док је у преосталом делу става четвртог и петог изреке наведена пресуда потврђена а жалба тужиље у том делу одбијена, као неоснована. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу шестом изреке пресуде Првог основног суда у Београду П1 1614/18 од 05.03.2020. године, исправљене решењем истог суда П1 1614/18 од 09.06.2020. године, тако што је одбијен захтев туженог за накнаду трошкова првостепеног поступка у износу од 552.600,00 динара, а тужени обавезан да тужиљи на име накнаде трошкова првостепеног поступка исплати износ од 383.644,00 динара. Ставом четвртим изреке, тужени је обавезан да тужиљи накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 127.644,00 динара. Ставом петим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је изјавио благовремену ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужила је доставила одговор на ревизију туженог. Трошкове ревизијског поступка је тражила одређено.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408., у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 18/20) и члана 92. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“ бр 10/23) па је утврдио да ревизија туженог делимично неоснована, а делимично недозвољена.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности, а наводима ревизије не указује се на неку другу битну повреду прописану одредбом члана 407. став 1. тачке 2. и 3. истог Закона.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је засновала радни однос код туженог на радном месту ..., уговором о раду од 30.10.2009. године. Седиште туженог је у Београду, а почев од 2007.године, основана је његова редакција у Петроварадину. Тужила је послове ... обављала у свом стану у Београду. Побујаним решењем туженог бр. .. од 01.04.2014. године, тужили је отказан уговор о раду, тако што је радни однос престао 31.03.2014. године, због непоштовања радне дисциплине, односно због тога што је њено понашање такво да не може да настави рад код послодавца. Према образложењу побујаног решења, тужила је учинила повреду радне дисциплине, тако што није присуствовала редовним састанцима редакције који су одржавани у Петроварадину 16.12.2013. године, 19.12.2013., 23.12.2013., 26.12.2013.и 16.01.2014. године, по позивима који су јој упућени од стране послодавца 09.12.2013. године, 18.12.2013., 23.12.2013. и 10.01.2014. године. Пре доношења побујаног решења, тужили је тужени доставио упозорење о постојању разлога за отказ бр. .. од 10.03.2014. године, са идентичним разлозима као у решењу о отказу, па јој је остављен рок од 8 радних дана за изјашњење. Тужени је претходно, 09.11.2013. године, тужили такође доставио упозорење бр. ../2013 од 08.11.2013. године, о постојању разлога за отказ уговора о раду, у прилогу ког јој је достављено образложење раскида уговора о раду, у ком је, између осталог, наведено да је након три озбиљна упозорења на пропусте у раду од стране директора, 26.11.2013. године, донето решење о отказу, о чему је запослена одмах обавештена у присуству сведока, па је запосленој дат отказни рок у трајању од месец дана, тако да јој радни однос престаје 01.12.2013. године. Поводом тог упозорења, тужени није донео формалну одлуку о престанку радног односа тужили, а она је писаним путем 29.11.2013. године обавештена од стране послодавца да јој радни однос код туженог није престао. Заменик директора туженог, ББ је 09.12.2013. године, тужили доставила мејл у ком је наведено да се тужила подсећа да се састанци редакције одржавају сваког понедељка и четвртка од 8,00 часова и да је њено присуство на њима неопходно да би тужила могла да се организује и да им присуствује од понедељка 16.12., па надаље, да се састанци одвијају у редакцији у Петроварадину и да ће јој трошкови пута из Београда бити надокнађени. Тужила није дошла на састанак одржан 06.12.2013. године, а на истом је задужена ББ да тужилу позове на састанак 09.12. и 23.12.2013. године. ББ је тужили упутила мејлове од 18.12. и 23.12.2013. године, којима ју је подсетила да се састанак редакције у Петроварадину одржава сваког четвртка и петка и да је њено присуство неопходно. Тужила није приступила на састанке који су одржани 19.12.2013. године, 23.12.2013. године и 26.12.2013. године. Путем мејла тужила је 20.12.2013. године обавестила директора туженог да, с обзиром да је својевремено писмено обавештена да јој је престао радни

однос 05.12.2013. године, позивање путем мејла од 09. и 18.12.2013. године сматра неразумљивим, а такође га је обавестила да је против одлуке о престанку радног односа покренула судски поступак. На састанку редакције одржаном 06.01.2014. године, одлучено је да ББ треба "физички" да пошаље позивницу тужиљи да дође на састанак редакције 16.01.2014. године. Потом је тужиљи 10.01.2014. године, путем поште, препорученом пошиљком послат позив за Колегијум заказан за 16.01.2014. године, међутим, тај позив тужиља није примила јер је пошиљка враћена неуручена пошиљаоцу уз назнаку достављача "није тражио". Тужиља није приступила на састанак одржан 16.01.2014. године. Код туженог је више од 10 година постојала пракса да се одржавају састанци редакције у Петроварадину, али тужиља није имала обавезу да присуствује тим састанцима, па је први пут позвана на састанак који је одржан 16.12.2013. године. У свом исказу тужиља се изјаснила да је након доношења решења о отказу уговора о раду од стране туженог држала часове енглеског језика приватно и на тај начин остваривала приходе и издржавала се, што није чинила једино током распуста, односно у јулу и августу. Вештачењем од стране судског вештака економско-финансијске струке утврђена је висина месечне зараде тужиље у нето износу који би остварила код туженог у периоду од априла 2014. године, закључно са септембром 2019. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је тужбени захтев тужиље одбио, применом одредбе члана 179., 180. и 191. став 1. и 2. Закона о раду, налазећи да су испуњени услови за примену отказног разлога из члана 179. став 1. тачка 3. истог Закона, јер тужиља, иако је сазнала 29.11.2013. године да јој радни однос код туженог није престао, након тога се није јављала послодавцу ради добијања радних задатака, зараду је уредно примала, а није се одазивала на позиве да присуствује редовним састанцима у Петроварадину, већ је то изричито одбијала, због чега првостепени суд сматра да тужиља није поштовала радну дисциплину код туженог прописану актом послодавца, па јој је законитим решењем престао радни однос. Из тог разлога, првостепени суд је одбио и тужбени захтев тужиље за враћање на рад и накнаду штете у виду изгубљене зараде.

Другостепени суд је, након одржане расправе пред тим судом, преиначио првостепену пресуду тако што је поништио, као незаконито, решење туженог којим је тужиљи отказан уговор о раду и туженог обавезао да тужиљу врати на рад и да јој исплати, на име накнаде штете, неисплаћену зараду за јул и август 2014. године и да на те износе за тужиљу уплати доприносе надлежним фондовима, применом одредбе члана 179. тачка 3., 184. став 1. Закона о раду и одредбе члана 85. став 1. тачка 4. Правилника о раду туженог бр. 104.-10 од 29.07.2010. године. По мишљењу другостепеног суда, у односу на радње тужиље које су представљале основ за давање отказа уговора о раду и то неприсуствовање састанцима редакције који су одржани 16.12., 19.12., 23.12. и 26.12.2013. године, директор туженог је сазнао истог дана кад су ти састанци и одржани, пошто је на састанцима био присутан, па пошто је решење о отказу донео 01.04.2014. године, следи да је протекао субјективни рок од три месеца, прописан одредбом члана 184. став 1. Закона о раду, па је наступила застарелост могућности давања отказа. У односу на радњу означену као извршење повреде радне дисциплине – неприсуствовање тужиље састанку редакције у Петроварадину 16.01.2014. године, по оцени другостепеног суда, то не може представљати основ за давање отказа уговора о раду, сагласно одредби члана 179. тачка 3. Закона о раду, јер

тужиља позив за тај састанак, који јој је упућен поштом 10.01.2014. године, није примила. Поред враћања на рад, као последицу незаконитости решења о отказу уговора о раду, тужени је дужан да тужиљи накнади штету у висини изгубљене зараде и да за њу уплати доприносе надлежним фондовима, на основу одредбе члана 191. став 1. и 2. Закона о раду, за месеце у којима тужиља није остваривала зараду.

По оцени Врховног суда, другостепени суд је правилно применио материјално право, преиначењем првостепене пресуде.

Одредбом члана 179. тачка 3. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 24/05...54/09) важећег у време када је побијана одлука донета, прописано је да послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако запослени не поштује радну дисциплину прописану актом послодавца, односно ако је његово понашање такво да не може да настави рад код послодавца.

Правилник о раду туженог бр. 104-10 од 29.07.2010. године, у одредби члана 85. став 1. тачка 4., предвиђа да послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако запослени не поштује радну дисциплину из члана 82. став 1. тачка 3. овог Правилника, односно ако је његово понашање такво да не може да настави рад код послодавца и то ако неблаговремено и неправилно извршава или неизвршава налоге и одлуке послодавца.

На основу одредбе члана 184. став 1. Закона о раду, отказ уговора о раду из члана 179. тачке 1, 2, 3, 5. и 6. тог Закона, послодавац може дати отказ запосленом у року од три месеца од дана сазнања за чињенице које су основ за давање отказа, односно у року од шест месеци од дана наступања чињеница које су основ за давање отказа.

У конкретном случају, побијаним решењем тужиљи је отказан уговор о раду због непоштовања радне дисциплине јер није присуствовала састанцима редакције који су одржавани у Петроварадину током децембра 2013. године и 16.01.2014. године. Свим састанцима је присуствовао директор туженог, а на састанак заказан за 16.01.2014. године, тужиља није уредно позвана, јер се позив вратио туженом неуручен.

Пошто је од дана сазнања послодавца за чињенице које су основ за давање отказа до дана када је тужени донео решење о отказу уговора о раду тужиље, 01.04.2014. године, прошло више од три месеца, имајући у виду да је последњи састанак, на који је тужиља уредно позвана, одржан 26.12.2013. године, следи да је другостепени суд правилно закључио да је протекао рок у коме је послодавац имао могућност да туженој откаже уговор о раду, у смислу одредбе члана 184. став 1. Закона о раду. Последица незаконитог отказа је обавеза туженог да тужиљу врати на рад и да јој накнади штету на име неисплаћене зараде за период када она није остваривала зараду, односно јул и август месец 2014. године, у смислу одредбе члана 191. став 1. и 2. Закона о раду, и да за тужиљу уплати припадајуће доприносе надлежним фондовима, како је правилно одлучио другостепени суд.

Неосновани су наводи ревизије туженог да изостанци тужиље са састанака одржаних у децембру 2013. године и 16.01.2014. године, представљају продужено дело у смислу радно-правног дисциплинског преступа у трајању, те да рок застарелости од три месеца за сваки изостанак тужиље почиње тећи од последњег њеног изостанка са састанка одржаног 16.01.2014. године, што би значило да, у конкретном случају, није протекао рок прописан одредбом члана 184. став 1. Закона о раду. Супротно тим наводима ревизије тужиље, правилан је закључак другостепеног суда да сваки недолазак на састанак представља посебну радњу, као основ за непоштовање радне дисциплине и да је протеклом субјективног рока од три месеца прописаног одредбом члана 184. став 1. Закона о раду, наступила застарелост могућности давања отказа тужиљи, имајући у виду да она није уредно позвана на састанак одржан 16.01.2014. године, па у односу на тај састанак не постоји повреда радне дисциплине од стране тужиље. Због тога се ревизијом тужене неосновано указује на погрешну примену материјалног права.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка, јер је донета правилном применом одредбе члана 165. став 2., у вези члана 153. став 2. и 154. Закона о парничном поступку.

Из изложених разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу првом изреке донео применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

Врховни суд је испитао дозвољеност ревизије туженог изјављене против потврђујућег дела другостепене пресуде, применом одредбе члана 410. став 2. тачка 4. Закона о парничном поступку и утврдио да тужени нема правни интерес за подношење ревизије против дела другостепене пресуде којим је одбијена жалба тужиље изјављена против првостепене пресуде којом је њен тужбени захтев одбијен, пошто је у том делу тужени у парници успео.

Из тих разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу другом донео применом одредбе члана 413., у вези члана 410. став 2. тачка 4. Закона о парничном поступку.

Трошкови ревизијског поступка на име ангажовања пуномоћника, адвоката, за састављање одговора на ревизију, тужиљи нису били потребни у смислу одредбе члана 154. Закона о парничном поступку.

Врховни суд је одлуку као у ставу трећем изреке донео применом одредбе члана 165. став 1. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Гордана Комненић,с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**